

Önálló intézményi innováció

Prevenációs eljárások

Kidolgozott pedagógus neve: Franczia Ildikó Zsuzsanna

2010.

2. Melléklet

Veszély-megmenekülés játékok

1. Kotlós és a kiscsibék:

A játék menete:

Első szakasz: szabad futkározás. A gyerekek a kiscsibék, az óvónő a kotlós mama. A kiscsibék futkároznak mindenfele egészen addig, ameddig a kotlós mama egyszerre felkiált: *Héja! Héja!* Második szakasz: menekülés és védelemkeresés a felnőttél. A figyelmeztetést követően a gyerekeknek oda kell futniuk a *kotlós mamához*. Amikor elhessegeti őket, akkor újból futkározhatnak.

Szeptemberben, még a beszoktatás időszakában kezdtük el játszani ezt a játékot. A gyerekek nagyon kedvelték. Boldogan röpködtek körbe-körbe, majd a „Héja! Héja!”, felkiáltásra visítózva, gyorsan hozzám szaladtak. Egyetlen gyermek sem maradt távol tőlem.

Ebben a játékban mindegyik kisgyerek részt vett. Szemlátomást élveztek a „veszélybe kerülök, mégis megmenekülök” helyzetet, hiszen ezt az érzést átélhették az első napokban, az óvodában. Az idegen környezet számukra a biztonság időszakos elvesztését jelenthette, és ez hasonló félelmet, veszélyérzést indukálhatott bennük, mint a játékbeli „héja” feltűnése.

Megjegyzendő, hogy elég volt a „héja” szó kimondása, a szavak mágikus hatásánál fogva ez egyenértékű volt azzal, mintha valóságos (vagy szerepbeli

figura kellett volna életre a ragadozót. A játékban, akárcsak a valóságban, a „kiscsibék” számára a biztonságot és az oltalmat a felnőtt (mama vagy mamapótló) személye, közelsége jelenti.

Észrevételek:

Karina, Jeni, Anikó, Marci, Bence, Krisztián és Csilla igyekeztek minél közelebb, kerülni hozzám, úgy helyezkedtek, hogy minden alkalommal megérintsenek. Nyilván nekik a nagyobb biztonságérzet miatt szükségük volt a felnőtt megérintésére. Oltalomkeresés a megkapaszkodásban. Anikó és Krisztián valósággal csimpaszkodtak belém. Úgy látom, hogy az utóbbi két gyereknél nincs biztos kötődés. Nem tudnak egyensúlyba maradni. Nincs teljesen rendben az anya –gyerek kapcsolat.

Anikó börtönben született, innen nevelőintézetbe került, majd rokonok örökbe fogadták.

Krisztiánt pedig anyukája, túlszereti, túlóvja.

Főképp az első hónapokban naponta kérték a gyermekek, hogy játsszuk ezt a játékot.

Leginkább Jeni és Marci kérte. Jeni mindig nagyon lelkes minden játéknál. Marci kérése azért érdekes, mert ő más mozgásnál két perc elteltével közli, hogy ő elfáradt és szeretne leülni. Ennél a játéknál viszont sohasem fáradt el.

2. Méhecskék:

A játék menete:

Első szakasz: szabad futkározás. A gyerekek a méhecskék, kar oldalsó középtartással, és újjak mozgatásával, futkároznak mindenfelé. Egészen addig, míg : *Dörög az ég!* (Óvó néni cintányért ver össze, vagy kereplőt használ).

Második szakasz: menekülés és védelemkeresés az elbújásban. A figyelmeztetést követően a gyerekeknek egy kijelölt helyre, a kaptárba kell menekülniük. Ez nálunk, ha a szobába játszunk, akkor az asztal alá kell bújni, ha az udvaron, akkor a hajó alá kell menekülni. A hajó egyik oldalát bevonom plédekkel, hogy belül még védettebb, sejtelmesebb legyen.

Ha kisütött a nap, újból kijöhetnek és gyűjthetik a mézet.

Észrevételek:

Szintén a beszoktatás időszakában kezdtük el játszani. Ennél a játéknál is az idegen környezet a biztonság időszakos elvesztését jelenthette, és ez most is hasonló félelmet, veszélyérzést indított el bennük, mint a hirtelen fölcsattanó „mennydörgés”.

A játékban most a megmenekülést, oltalmat az elbújás adta. Akárcsak a valóságban, hiszen ha szomorúak, vagy megbántva érzik magukat, gyakran látom, hogy elbújnak és így vigasztalódnak meg. A nyuszikának is, mikor az félt és vészhelyzetbe került, azt tanácsolták, hogy bújjon el. Ráadásul most itt a közös elbújás lehetősége. Védelemtalálás a közös elbújásban. A közösség is védelmet ad, egymásnak is tudnak biztonságot, erősítést adni. Valószínűleg ez az oka annak, hogy hiába sok hely van, mégis szorosan egymáshoz bújnak a gyerekek.

Vannak viszont olyan gyerekek is, Bence, Dominik, Sanyi, Anikó, Krisztián, akik azonnal nem találnak helyet. Ők rendszeresen nehezen találják meg a biztonságot adó helyett, pedig nem ügyetlen gyerekek.

Bence, Anikó, miután találtak maguknak helyet, egyszerűen nem tudnak bennmaradni az oltalmat adó helyen. Ki-kitekintgetnek. A gyerekeknek ez a viselkedési formája a játéokban, szintén az anya-gyerek kapcsolatot juttatja eszembe. Talán ez is annak a jele, hogy nincs biztos kötődés.

Csilla mindig addig röpdös, míg a többiek elfoglalják a helyüket, és akkor arra a helyre bújik el, ahol senki sincs, ahol egyedül lehet. Szabad játék során is észrevettem, hogy ő minden lehető és lehetetlen helyre bemászik, elbújik. Ruháit és cipőit is folyton eldugdossa. Az alagútban egész nap elüldögélne. Ha szomorú valamiért, vagy megbántották, és ez fáj neki, elbújik a szoba sarkában lévő asztal alá, és hosszú ideig ott marad.

Anyukája mesélte, hogy nagyon nehezen szülte meg Csillát, rendkívül sokat vajúdott vele, bennragadt a gyermek a szülőcsatornába. Összefüggést látok a nagyon nehéz szülés, és Csilla egyedül bujkálási, elrejtősi „mániája” között.

Az első hónapokban mindenki gyorsan minél hamarabb menekült az oltalmat adó helyre. Az előbbi pár hétben vettem észre, hogy Jeni és Nati, amikor dörög az ég, reszketve és visítózva futnak még egy kicsit, annyira nem igyekeznek oltalmat találni.

Ennek oka az lehet: már jól ismerik a játékot, sok tapasztalatuk van vele kapcsolatosan, és a kettős tudat révén, pontosan tudják, hogy nincs igazi vészhelyzet és jó érzés számukra egy kicsit még félni. Másodsorban azt is jelenti, hogy ők bátrabbak, merészek, vagy fel akarják hívni magukra a figyelmet, egy kicsit szerepelni akarnak.

3. Jön a sas madár!

A játék menete:

Első szakasz: szabad futkározás. A gyermekek a mókusok, az óvónő a sas madár. A mókusok az erdőben szaladgálnak. Babzsák, vagyis *mogyoró* van a kezükbe, ez az eleségük. Eszegetnek, szaladgálnak. Egész addig, míg hirtelen „*Jön a sas madár!*”- kiáltás elhangzik.

Második szakasz: menekülés és védelemkeresés a fára való felmászásban, kapaszkodásban. Igazi veszély van, nő a feszültség, mert *jön a sas madár*, (óvó néni), és elkap egy kismókust, akit aztán bevisz a fészkébe, és ott megkóstol.

Ezt a játékot a tornateremben és az udvaron szoktuk játszani. A tornateremben a bordásfal a fa, oda kell a mókusoknak menekülni, az udvaron pedig a magas mászóka jelképezi a fát.

Észrevételek:

Marci és Patrik, nem állnak be ebbe a játékba. Ők félnek, igazi vészhelyzetet jelenthet számukra a „sas madár” feltűnése. Olivér anyukájától tudom, hogy Olivér is fél ebben a játékban. Mindig felkínálom neki a lehetőséget, hogy nem, muszáj részt vennie, de ő nem él vele. Nemrég hallottam, mikor nagy izgalommal, látszott rajta, hogy még mindig a játék hatása alatt van mondta Marcinak: ”Ez most nem is volt olyan félelmetes!”

Mindig nagy a feszültség, visítózva menekülnek, majd szorosan egymás mellé másznak, és egymáshoz érve kapaszkodnak, az oltalmat adó „fában”. Csilla most is, akárcsak az elbújásnál, kivárja, míg a többiek elfoglalják a helyüket, és ő külön „fát” keres magának. Ő egyedül szeret lenni.

Megfigyeltem, hogy fölfelé mászni, sok gyermek számára kihívást jelent. Akinek sikerül, jó gyorsan és jó magasra másznia, úgy hogy a sas madár ne érje el, ez számára sikerélmény forrása. Veszélybe kerülök, de mégis megmenekülök.

Továbbá önbizalom kérdése, hogy részt veszek-e ebben a játékban? Föl merek-e mászni? Milyen magasra tudok mászni?

Talán nem véletlen, hogy Marci soha nem vesz részt, hiszen szülei, soha nem engedik meg neki, hogy bármilyen mászókéra, vagy egyéb tárgyra is fölmásszon. El is magyarázzák neki, hogy milyen veszélyes. Patrikot is túlféltik szülei, szerencsére nem ennyire szélsőségesen, mint Marcit.

Szintén az anya-gyerek kapcsolat merül föl gondolataimban.

Kit mennyire engednek szabadon, hogy kipróbálja önmagát, miközben fölfedezi a körülötte lévő világot.

Mennyi és milyen visszacsatolást kap az anyától.

Nati és Csilla a veszélyt magukra nézve növelik. Egész közzel kerülnek a „sas madárhoz”, ott visítoznak előtte, míg az meg nem fogja őket. Szeretnének megmenekülni, de ugyanakkor élvezik az elkapást is. A negatív figyelem is figyelem. Ez egy ilyen „apás” elkapás.

Mivelhogy az óvó néni a sas madár, jól esik az érintés, az ölbevétel, megcsipkedés. Ugyanakkor ráirányul a figyelem, ez egy kiválasztott pozíció, a sok gyerek közül az óvó néni, most csak vele foglalkozik.

4. Cicamamás fogó:

A játék menete:

Első szakasz: A kamrában (játéktéren), ki van jelölve egy hely az egérlyuk számára (ház). Itt helyezkednek el az „egerek”, egy kivétellel. Őt a cicamama (óvó néni) kézen fogva vezeti. „elviszi sétálni, és addig a szemtelen kis egerek, birtokba veszik a kamrát.

Második szakasz: hirtelen visszafordul a cicamama és csemetéje, az egerek pedig menekülnek, és oltalmat találnak a házban. A cicamama segítségével, irányításával a kiscica megfog egy egeret. Ha szerencsével jártak el, akkor szerepcsere történik a cicamama oldalán.

Észrevételek:

Nagyon kedvelik ezt a játékot. Marci fogójátékba sohasem áll be, de ennél a játéknál, mindig megkérdezi: „lehetek a kiscicád?” Így legalább a fogó szerepét vállalja. Nyilván az lehet az oka annak, hogy mind nagyon kedvelik ezt a játékot, hogy a gyerek számára a biztonságot és az oltalmat a felnőtt személye adja. Az óvónő ebben a játékban a mamapótló, az anyahiányt csökkenti. A gyermek itt is kiemelt pozícióba kerül csak egy kicsit más aspektusból, mint az előbb. „Az én anyukám, most az óvó néni, én vagyok a kiválasztott a sok gyerek közül”.

Jó megélni ezt a helyzetet.

A gyerekek visítózva menekülnek a cicák elől, de nagy a feszültség, hiszen tudják, hogy igazi megfogás következik.

Megfigyeltem, hogy Jeni, Nati és Csilla jönnek ki elsőnek a házból és ők távolodnak el a legmesszebb is a háztól. Ez talán bátorságukat jelzi.

Hiszen önbizalom kérdése is, hogy hányadiknak merem elhagyni a biztonságot, adó helyet és legfőképp milyen messze is távolodok el a háztól. Önbizalmukat erősíti.

Patrik, Olivér és Dominik egyszerre jönnek ki a házból, és szorosan egymás mellett futkároznak, persze csak óvatosan. Olyanok, mint a kishalak a rajban. Egymásnak adnak biztonságot. Ők amúgy is barátok, így köztük nagyobb az intimitás.

Ennél a játéknál Nati, Csilla mellett Anikó az akik a fogó előtt ugrál, és várja, hogy megfogják őt. Lehet, hogy Nati és Csilla legfőképpen az izgalom fokozása, szerepelni vágyás, merészség miatt viselkedik így, de biztos vagyok benne, hogy Anikót leginkább az előbb említett kiválasztott pozíció vonzza.